

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ
IŠVADA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS JURIDINIŲ ASMENŲ NEMOKUMO ĮSTATYMO IR
LYDIMŲJŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ
TAP Nr. 18-1254(2); TAIS Nr. 18-2391(3)

2018-10-08 Nr.NV-2644

Vilnius

Įvertinę pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2018 m. rugpjūčio 17 d. išvadą Nr.NV-2157 (toliau – TG išvada) patikslintą Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – Įstatymo projektas) ir lydimųjų įstatymų projektų atitiktį Konstitucijai, įstatymams, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas, į kurias buvo neatsižvelgta ar atsižvelgta netinkamai:

1. *Dėl Įstatymo projekto:*

Atsižvelgiant į TG išvados 98 pastabą, tikslintinas Įstatymo projekto 124 str., aiškiai nustatant, ar kitos valstybės narės fiziniam asmeniui taikomi Įstatymo projekto 118 str. nustatyti reikalavimai. Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Konstitucinio Teismo jurisprudenciją vienas esminių Konstitucijoje įtvirtinto teisinės valstybės principo elementų yra teisinis tikrumas ir teisinis aiškumas: teisinis reguliavimas privalo būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas ir darnus, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, jose negali būti dviprasmybių (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. 2013 m. spalio 10 d., 2013 m. gruodžio 16 d. nutarimus). Atitinkamai tikslintinas ir 125 str., aiškiai nustatant, kokie reikalavimai taikomi kitos valstybės narės juridiniam asmeniui.

Be to, kadangi kitoje valstybėje narėje įgijęs profesinę kvalifikaciją fizinis asmuo nebūtinai automatiškai turės teisę joje administruoti nemokumo procesus, siūlytina Įstatymo projekto 124 str. 1 d. tikslinti nurodant, kad priežiūros institucija priima sprendimą dėl teisės administruoti nemokumo procesus suteikimo kitoje valstybėje narėje *teisę administruoti nemokumo procesus įgijusiam* fiziniam asmeniui (žr. pagal galiojančio Įmonių bankroto įstatymo 11 str. 1 d. 3 p. analogiją). Taip pat ši dalis tikslintina redakciniu aspektu siekiant užtikrinti, kad joje skliausteliuose nurodytas trumpinys būtų susijęs *tik* su kitoje valstybėje narėje profesinę kvalifikaciją įgijusiu fiziniu asmeniu.

Įstatymo projekto 124 str. 4 d. nuostatą, kuria nemokumo procesų administravimo Lietuvos Respublikoje laikinumas griežtai apibūdinamas kaip vieno nemokumo proceso administravimas per 3 metus, siūlytina tikslinti siekiant jos atitikties Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo 7 str. 3 d., remiantis kuria paslaugų teikimą laikinai ir kartais *kiekvienu konkrečiu atveju* kompetentingos institucijos įvertina pagal paslaugų teikimo *trukmę, dažnumą, reguliarumą ir tęstinumą*. Atitinkamai tikslintina ir Įstatymo projekto 125 str. 3 d., atsižvelgiant į Paslaugų įstatymo 9 str. 2 d.

2. *Dėl Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymo Nr. XII-2604 2, 3, 5, 6, 7, 8 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau - GD projektas):*

Pakartotinai atkreipiame dėmesį, kad visiškai nepagrįsti GD projekto 5 str. keičiamo įstatymo 7 str. 1 ir 2 d. numatyti skirtingi išmokų dydžiai. GD Projekte numatyta, kad maksimali 6 minimalių algų dydžio išmoka mokama tais atvejais, kai darbdaviui iškelta bankroto byla arba bankroto procesas vykdomas ne teismo tvarka (1 dalis), o maksimali 3 minimalių algų dydžio išmoka mokama tuo atveju, kai dėl nemokaus juridinio asmens yra priimta teismo nutartis atsakyti iškelti bankroto bylą ir pavesti inicijuoti juridinio asmens

likvidavimą Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva (2 dalis); aiškinamajame rašte paaiškinama, kad toks skirtumas pagrįstas tuo, kad antruoju atveju „lėšų likvidavimui nebūtų“.

Visų pirma, toks asmenų diferencijavimas prieštarauja 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/94/EB dėl darbuotojų apsaugos jų darbdaviui tapus nemokiam nuostatomis (toliau – Direktyva) ir pačiai šios Direktyvos esmei. Argumentai, susiję su likviduojamo juridinio asmens turto nebuvimu, yra visiškai nepagrįsti, nes 1) Direktyvos nuostatos ir yra skirtos tiems atvejams, kai darbdavys ir yra nemokus (darbdavys laikomas nemokiu, be kita ko, kai darbdavio įmonė yra visiškai uždaryta arba verslas baigtas vykdyti, o esamo turto nepakanka, kad būtų prasminga pradėti procesinius veiksmus; 2 str. 2 d. b p.), 2) skirtos garantuoti darbuotojams neįvykdytų reikalavimų, kylančių dėl darbo sutarčių ar darbo santykių, sumokėjimą (3 str.) ir 3) nei viena Direktyvoje numatyta išimtis, apribojimas, nukrypti leidžianti nuostata nenumato galimybės nustatyti skirtingus kompensacijų (garantijų) dydžius DG projekte numatytais pagrindais.

Be to, toks asmenų diferencijavimas pagal ne nuo jų priklausančias aplinkybes (nemokaus juridinio asmens turto dydis ir nemokumo proceso pobūdis) neturi pateisinimo ir pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatas.

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtinto asmenų lygybės principo turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant; konstitucinis asmenų lygybės įstatymui principas reiškia žmogaus teisę būti traktuojamam vienodai su kitais bei įpareigoja vienodus faktus vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai. Konstitucinis asmenų lygiateisiškumo principas būtų pažeistas, jeigu tam tikri asmenys ar jų grupės būtų traktuojami skirtingai, nors tarp jų nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas. Konstitucinio Teismo aktuose ne kartą pažymėta ir tai, kad vertinant, ar pagrįstai yra nustatytas skirtingas reguliavimas, būtina atsižvelgti į konkrečias teises aplinkybes; pirmiausia turi būti įvertinti asmenų ir objektų, kuriems taikomas skirtingas teisinis reguliavimas, teisinės padėties skirtumai.

3. Dėl kitų lydimųjų įstatymų projektų:

Pakartotinai pagal TG išvadoje dėl *Bankų įstatymo Nr. IX-2085* 83, 85, 86 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 85(1) straipsniu įstatymo projekto pateiktas 3, 5 ir 6 pastabas ir dėl *Draudimo įstatymo Nr. IX-1737* 143, 147, 148, 154 ir 157 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto pateiktą pastabą tikslintini: keičiamo Bankų įstatymo 87 str., keičiamo Draudimo įstatymo 143 str. 3 ir 7 d., keičiamo Centrinų kredito unijų įstatymo 68 str. 15 d., 70 str., keičiamo Kredito unijų įstatymo 75 str. 5 d., 8 d., 15 d., 77 str.

4. Aiškinamasis raštas pildytinas pagal TG išvados 119 pastabą bei pateikiant baigiamųjų nuostatų pagrindimą, taip pat tikslintinas pagal aktualias Įstatymo projekto ir lydimųjų įstatymų projektų nuostatas, pvz., 4.17 p. 4 pastraipa, 4.21 p. pirmoji pastraipa.

5. Neatsižvelgta į TG išvados 129 pastabą (nepridėta teisės akto projekto antikorporacinio vertinimo pažyma).

Teisės grupės vyriausiasis patarėjas
Teisės grupės vyresnioji patarėja

Deividas Kriaučiūnas
Ieva Peciukonienė

Ieva Peciukonienė, tel. +370 706 61807, el. p. ieva.peciukoniene@lrv.lt